

OSNOVNA ŠOLA TREBNJE

**JOSIP VISARIJONOVIC DŽUGAŠVILI -
STALIN**

Trebnje, šolsko leto 2006/07

KAZALO

KAZALO SLIK.....	1
2 JOSIP VISARIJONVIČ DŽUGAŠVILI – STALIN.....	2
2.1 Stalinova mladost.....	2
2.2 Stalinovo izobraževanje.....	3
2.3 Stalinovi politični začetki.....	3
2.3.1 Pomembnejši dogodki.....	4
2.4 Stalinovo družbeno-politično delovanje.....	5
2.5 Stalinova družina.....	7
3 STALINOVA SMRT.....	7
4 VIRI IN LITERATURA.....	9

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Stalin v mladosti.....</i>	<i>2</i>
<i>Slika 2: Stalin na vrhuncu politične moči.....</i>	<i>5</i>
<i>Slika 3: Stalin – generalissimo.....</i>	<i>6</i>
<i>Slika 4: Stalinov pogreb.....</i>	<i>8</i>

Moja seminarska naloga o Josipu Visarijonoviču Džugašviliju oz. Stalinu je kratek opis življenjske poti človeka, ki je tri desetletja vladal zelo veliki državi, hkrati pa je tudi del zgodovine prve socialistične države,

Stalin je bil eden izmed zelo pomembnih političnih osebnosti, ki so bile na čelu države. Kot osebnost je bil nezaupljiv in sumničav in prav zaradi tega je naredil zelo veliko škode prvi socialistični državi.

Pri prebiranju literature sem ugotovil, da je bilo njegovo življenje, zaradi njegove osebnosti in zaradi zgodovinskega obdobja v katerem je živel, zelo razburkano in težko. Spoznal sem, da je pisanje seminarske naloge o biografiji neke znane osebnosti zelo zanimivo.

2 JOSIP VISARIJONVIČ DŽUGAŠVILI - STALIN

2.1 Stalinova mladost

Josip Visarijonovič Džugašvili se je rodil 21. marca 1879, v mestu Gori (Georgija).

Slika 1: Stalin v mladosti

Država Gruzija Gori leži na levem bregu reke Kura, približno 75 km od Tbilisija, glavnega mesta Gruzije in Zakavkazja. Oče je bil čevljar Visarijon Džugašvili, mama pa je bila Jekaterina Geladze, hčerka tlačana. Stalin se je rodil kot četrti otrok, pred njim so se rodili trije bratje, vendar so vsi trije umrli zelo mladi, baje so umrli že ob rojstvu.

Oče je kmalu potem, ko je postal čevljar, odprl čevljarno, vendar je kmalu bankrotiral in posledično je moral iti delat v tovarno. Svojo ženo in otroka je videval poredko. Veliko ju je pretepal. To pretepanje je Stalina naredilo močnega in neustrašnega, kot je bil oče. Pred očetovo okrutnostjo se je branil s sumničanjem, nezaupanjem, previdnostjo, lažmi, vztrajnostjo, to je oblikovali njegovo osebnost. Leta 1888 je oče odšel iz domačega kraja ter pustil družino brez podpore. Govorice pravijo, da je bil ubit v nekem spopadu v baru, ko je bil pijan. Nekateri pa pravijo, da so ga videli v mestu Gori leta 1931 (Deutscher, 1977).

Iz zapisov je tudi znano, da Stalin ni nikoli jokal. Ko je bil star sedem let je dobil bolezen kože. Pustile so mu vidne brazgotine. Še ena bolezen mu je pustila sledove do smrti; poškodba leve roke. Zanesljivega podatka ni, vendar prevladuje domneva, da je Stalinu pohabil levico oče. Tako je pri desetih letih dobil na ranjeni levici zastрупitev krvi in ni dosti manjkalo, da bi umrl. Ostal mu je pohabljen

komolec in zaradi tega ni bilo treba k vojakom v prvi svetovni vojni; na naboru so ga izvrgli (Mikeln, 1985).

2.2 Stalinovo izobraževanje

Stalina je mati z devetimi leti vpisala v cerkveno šolo v Goriju. To šolo je obiskoval 5 let. Bil je drugačen od svojih sošolcev, saj je bil tudi eden najboljših, če ne najboljši učenec vb razredu. Tu je Stalin prvič okusil razredne razlike. Stalin in večina njegovih sošolcev je bilo iz mesta Gori. Njihovi materni jezik je bila gruzinščina, v šoli so se jim učitelji posmehovali. Tudi kasneje, ko je govoril rusko, so ga učitelji zasmehovali zaradi njegovega naglasa (Internet).

Njegovo novo obdobje se začne z vpisom v semenišče v Tbilisiju leta 1894. Tu je prebival do leta 1899. Semenišče je bilo središče politične opozicije. Že tu je Stalin hotel uveljaviti svojo prevlado in ni prenesel nikakršnega poraza, tudi v razpravi ne,. Leta 1898 je stopil v tajno socialistično organizacijo (po dogovoru s predstojnikom so jim bili omogočeni izhodi iz semenišča). Zaupali so mu vodenje več delavskih krožkov za proučevanje socialističnih misli. Tako je pričel predavati o socializmu. Živel je dvojno življenje; hotel je s sestankom nazaj v semenišče. Čedalje težje je to skrival. Čeprav je bil ateist, se je moral pretvarjati, da je pobožen vernik, čeprav je bil revolucionar, se je moral pretvarjati, da je vzoren učenec. Zato je čedalje bolj pogosto pričel izražati svoje nezadovoljstvo, prepirati se je pričel s svojimi predstojniki (Deutscher, 1977).

Zadnje dni maja 1899 so imeli študentje petega letnika zaključni izpit. Ali je vedel, da ga ne more narediti, ker se celo zadnje leto ni učil, ali je pričakoval, da ga bodo tudi ob dobrem znanju vrgli-ali pa je preprosto nadaljeval, kakor je živel zadnji čas, uporno-kakor že, Stalina ni bilo na izpit. Predstojništvo semenišča je 27.05.1899 sklenilo, da ima še dva dni časa. Ker ga ni bilo na izpit, so ga izključili iz šole. Kljub temu je Stalin navajal, da je bil izključen iz semenišča zaradi propagande marksističnih nazorov (Mikeln, 1985).

2.3 Stalinovi politični začetki

Po izključitvi iz semenišča Stalin nekaj mesecev ni mogel dobiti zaposlitve. Živel je pri mami v Goriju, potem pa se je vrnil v Tbilisi. Da se je lahko preživil, je inštruiral otroke iz meščanskih družin, potem pa se je zaposlil kot uradnik v tbilisijski zvezdarni.

V letu 1899 so se zgodili trije pomembni dogodki, ki so bili pomembni za Stalina. Sodeloval je na prvomajski demonstraciji na Kavkazu, kjer je imel svoj prvi javni

govor, potem je bil zapleten v stavko železničarjev, zanj pa je bil tudi pomemben prihod Leninovega prijatelja Viktorija Kurnatovskega v Tbilisi. Na Stalina je naredil velikanski vtis (Deutscher, 1977).

Leto 1901 je bilo leto pomembnih dogodkov. Policija je spregledala Stalina, ugotovili so, da je eden aktivnih socialistov, zato so ga hoteli aretirati. Od tega trenutka dalje se je skrival za najrazličnejšimi ponarejenimi dokumenti, potnimi listi, za vzdevki; v naslednjih petnajstih letih je imel skoraj dvajset vzdevkov. Odtlej je živel na robu legalnosti, stopil je v pravo podzemlje in ga zapustil šele leta 1917. Tako je desetletje delal za »podzemno« vlado, v močno socialistični stranki. Stalionove izkušnje so ga naredile pomembnega za stranko. Tako so mu dodelili mesto v centralnem odboru leta 1912. Nekateri zgodovinarji pravijo, da je bil v resnici vohun, ki je hotel uničiti Leninovo stranko, vendar o tem ni dovolj znakov. Leta 1913 si je spremenil ime v »Stalin«, kar pomeni v ruščini »jeklen« (Internet).

2.3.1 Pomembnejši dogodki

- Pomembnejši dogodki v njegovem življenju do leta 1917 so bili:
- leta 1902 je bil premeščen iz Batumskih zaporov v zapor Kutaisi, od tam do leta 1903 zopet nazaj v Batun, ker mu niso mogli dokazati krivde, so ga za 3 leta izgnali v Sibirijo,
- v marcu 1903 je bil na Kavkazu ustanovljena socialdemokratska federacija in v njegovi odsotnosti je bil Stalin izvoljen za člana njenega izvršnega komiteja,
- v začetku leta 1905 je objavil članek »Proletarski razred in proletarska partija«, istega leta se je tudi prvič srečal z Leninom na neki partijski konferenci na Finskem,
- leta 1907 je bil izvoljen za člana bakujskega komiteja,
- leta 1910 je bil ponovno zaprt,
- leta 1912 se je preselil v Petrograd, tam so mu določili glavno mesto uradnika »Pravde«, postane član boljševiskega centralnega komiteja,
- leta 1913 je bil obsojen na štiri leta izgnanstva v Sibirijo,
- leta 1917 pa je bil po padcu carskega režima izpuščen.

2.4 Stalinovo družbeno-politično delovanje

Sovjetski zvezi je z jekleno roko vladal 25 let. Odločilnega pomena so bile tri dolžnosti, ki jih je Stalin opravljajal. Bil je komisar za narodnosti, komisar delavsko- kmečkega inšpektorata in član politbiroja. Kot šef inšpektorata je dobil vso kontrolo in moč nad celotnim aparatom državne uprave, dobil je kontrolo, ki jo je imel katerikoli ljudski komisar. 03.04.1922 je postal generalni sekretar centralnega komiteja. Vse to je povzročilo, da se je pričelo kopičenje moči v Stalinovih rokah (Deutscher, 1977).

Slika 2: Stalin na vrhuncu politične moči

S tem je pridobil najvišjo državno moč in je lahko čedalje bolj nadziral partijski aparat. Lenin je vedel, da Stalin nima dobrih namenov in so te namere nedemokratske, zato je tik pred smrtjo v svojem testamentu priporočil, naj Stalin odstavijo. Toda ta testament so zatajili. Oblast je zato prišla v roke Stalina, Zinovjeva in Kamenjeva, ki so sklenili, da se bodo znebili svojega genialnega nasprotnika Leva Trotskega. Do decembra 1927 pa je Stalin vse tri izključil iz partije in ji popolnoma zavladal.

Masovno pridobivanje novih članov je močno oslabilo vpliv nekdanjih boljševikov. To je bila partija v kateri so se množili administratorji in birokrati, revolucionarjev je bilo pa vse manj. Mnogi so se v partijo včlanili samo zato, da bi si našli ali obdržali boljše plačana in manj zahtevna delovna mesta. Trocki je izjavil, da je Stalin, v svojem novem partijskem aparatu na vidno mesto povzdignil sivo povprečje. Leta 1925 je na kongresu partije Stalin dejal, da je »glavna vloga partije izbojevati zamgo za socialistično ureditev SZ«.

Slika 3: Stalin – generalissimo

S tem je mislil poudariti predvsem industrializacijo. Kongres leta 1927 je svetoval državni komisiji za plansko gospodarstvo, da naj uvede petletni gospodarski načrt. To se je zgodilo in tudi obrestovalo. «Večkrat se vprašamo, ali bi ne bilo mogoče vsaj malo zaustaviti tempa», je Stalin priznal v enem od svojih slavnih govorov in nadaljeval: »Ne tovariši ni mogoče..... celih 50 ali 100 let zaostajamo za razvitimi državami. Ta zaostanek moramo nadomestiti v desetih letih. Moramo uspeti ali pa nas bo pokopalo«.

Kongres leta 1927 je tudi odločil, da je treba nadaljevati kampanjo proti kulakom (premožnim kmetom). Ker je Lenin postavil NEP (novo ekonomsko politiko), so si lahko ti kmetje veliko nagrabili. Načrt industrializacije pa je zahteval poceni hrano za delavce v tovarnah. Zato so bili kulaki samo v napoto in so preprečevali načrt. Če se je Rusija hotela spremeniti iz agrarne v industrijsko deželo, je nujno zatreti razred kulakov in kolektivizirati na tisoče manjših posestev z večje in donosnejše kolhoze. Ker je bila ta politika vsiljena je povzročila mnogo zastrašujočih preobratov. Teroristične tolpe, ki jih je imela in oboroževala država, so prečesavale deželo po mili volji in ukazih države. Kulaki so raje požigali polja in pobijali živino, kot da bi se predali oblastem. Več milijon kulakov so poslali v taborišča na prisilno delo, mnogo jih je pomrlo. Ogromno jih je bilo ubitih ali pa so stradali zaradi nerazumnega rušenja kmetijskega sistema. Od 1928 do 1933 je prireja govedi upadla iz sedemdeset tisoč na štiriintrideset milijonov glav. Zahodne države pa so v tem času preživljale eno najhujših gospodarskih kriz, je sovjetska težka industrija doživela popoln preobrat – brez pomoči tujih inženirjev. Toda življenjski standard je zelo padel, saj je mnogo ljudi med gradnjo tovarn in povečane industrije umiralo prav zaradi pomanjkanja hrane in temperatur, ki so večkrat segale pod ničlo. Stalin je ves denar uporabljal za gradnjo tovarn in razvoj industrije. Zato se je proizvodnja težke industrije močno povečala Stalin je uvedel centraliziran totalitaristični režim, diktaturo enega samega človeka. Njegovo izjemno mesto pri vodenju države in partije je podpiral kult osebnosti. V boju za obvarovanje oblasti je bil neizprosni in ni zbiral sredstev. Umor leningrajskega partijskega sekretarja Kirova leta 1934 je bil šele začetek množice motiranih procesov, s katerimi je odstranil in pomoril najuglednejše stare revolucionarje. Leninove sodelavce, pa še dolgo vrsto drugih nedolžnih ljudi, predanih starim boljševikom. Z domnevnimi zarotniki, saboterji in sovražnimi agenti je napolnil delavna taborišča v Sibiriji ter zarotnike prepustil trpljenju in umiranju. Stalin je imel tajno policijo, ki je imela glavnega šefa Berija, ki je po mili volji pošiljal ljudi na popravno delo. Delali so več let po gozdovih, rudnikih, tovarnah. Mnogi niso preživeli , zato ne vemo kako hudo je bilo.

Josip Stalin je do leta 1930 likvidiral skoraj vse boljševeike iz revolucionarnega leta 1017 in uvedel brutalni diktatorski red. Vsiljen je bil kult osebnosti, ki je povečeval Stalina in vsako njegovo besedo ter potrjeval njegovo vlogo v zgodovini ruskega komunizma. Poleg čistk moramo k stalinizmu prišteti še dušenje umetnosti, dušenje sleherne ustvarjalne in svobodne misli, potlačanja človeka na položaj poslušnega orodja državne partije, njunega birokratskega aparata in njunega poosabljanja, velikega voditelja. Enako avtokratstvo je Stalin uveljavljal tudi v svojem načelovljanju saj se je začel bojevati s Finsko in ji iztrgal precej ozemlja. Priključil pa si je tudi baltske republike in si s Hitlerjem razdelil Poljsko. Toda po Hitlerjevem napadu na Sovjetsko zvezo je bil spet krivec za državno vojno, v kateri je padlo 20 milijonov sovjetskih državljanov. V sporazumevanju s Churchillom in Rossveltom se je izkazal za močno osebnost z zelo jasnimi zahtevami, a tudi za spretnega diplomata pri mogočniškem krojenju podobe sveta po vojni. Grozote, ki so spremljale Stalinovo vladanje, še danes močno odmevajo. Obenem so bili gospodarski dosežki te dobe izredni. V Rusiji so se leta 1920 borili za preživetje. Leta 1945, ko so pretrpeli udarec nemškega vojaškega stroja, se je SZ povzdignila v eno izmed dveh vojaških velesil. V zgodovini je le malo takšnih primerov, kjer se je speča moč naroda tako naglo in uspešno prebudila in razvila. Toda stalinizem je ostal neizbrisna senca na zgodovini socializma (Internet).

2.5 Stalinova družina

Stalin je imel dve ženi. S prvo se je poročil pred njeno smrtjo leta 1907. Z njo je imel sina, Jakov Džugašvili, s katerim se v kasnejših letih ni razumel. Jakov je služil v RA (Rdeči armadi). Blizu Nazisa je bil ujet. Nemci so ga Stalinu ponudili, da bi sina zamenjal za nemškega generala, toda Stalin je ponudbo zavrnil in odgovoril, da desetenik ni toliko vreden kot general. Jakov je v taborišču naredil samomor.

Njegova druga žena je leta 1932, po prepiru s Stalinom tudi naredila samomor. Nekateri so govorili, da jo je celo ubil sam Stalin, za javnost pa je umrla zaradi bolezni. Stalin je na njenem pogrebu rekel, da je umrla kot sovražnik. Z njo je omel dva otroka: sina Vasilija in hčerko Svetlano.

3 STALINOVA SMRT

Stalin je bil zelo zaseden z zabavami celo noč. Zaradi tega bi spal cele denve, ostali pa so

pričakovali, da bo vodil svojo državo. 1. marca 1953, po celonočni večerji z notranjim ministrom ter bodočimi premieri, se je zrušil v svoji sobi, verjetno zaradi kapi,

Slika 4: Stalinov pogreb

ki je ohromila celo desno polovico telesa. Njegovi stražarji so mislili, da samo spi bolj dolgo, saj so imeli navodila, da ga ne smejo motiti. Posledično so za kap ugotovili šele popoldne. Umrl je štiri dni kasneje, 5. marca 1953 v kraju blizu Moskve. Star je bil 74 let. Uradno je umrl zaradi notranje krvavitve.

4 VIRI IN LITERATURA

1. Deutscher, I.:
2. http://en.wikipedia.org/wiki/Joseph_Stalin
3. Mikeln, M.: Stalin. 1985, Mladinska knjiga, Ljubljana